

Mottagare

Barn- och utbildningsnämnden

Remiss. Spetsutbildning i musik i grundskolan -en försöksverksamhet

Förslag till beslut

Informationen tas emot

Sammanfattning

Förslaget om spetsutbildning i musik för elever i grundskolan innebär en möjlighet för Region Gotland att stärka sin profil som kultur- och musikregion genom fördjupad musikundervisning och samverkan mellan grundskola, kulturskola och professionellt musikliv.

Ett deltagande kräver tillgång till kvalificerade musik- och instrumentallärare, ändamålsenliga lokaler som en fungerande organisation för både fördjupad musikundervisning och grundskolans övriga ämnen.

Elevers olika förutsättningar behöver beaktas för att erbjuda de elever som antas en likvärdig utbildning.

Det begränsade antalet utbildningar nationellt innebär att Region Gotland i likhet med andra, inte kan garanteras en plats. Ett eventuellt deltagande behöver därför analyseras utifrån kompetensförsörjning, organisation och långsiktig finansiering.

Ärendebeskrivning

Promemorian *Spetsutbildning i musik i grundskolan – en försöksverksamhet*, framtagen av utbildningsdepartementet, presenterar ett förslag om att erbjuda särskilt intresserade och särskilt begåvade elever en fördjupad utbildning i musik inom grundskolan. Utbildningen ska starta i år 1 eller år 5.

I praktiken innebär förslaget att

- huvudman ansöker om att få bedriva försöksverksamhet,
- högst 15 utbildningar får delta nationellt,
- högst 450 elever per årskurs omfattas (30 elever/klass),
- elever antas genom färdighetsprov som huvudman utformar,
- elever får mer och fördjupad undervisning i musik än de som läser enligt ordinarie kursplan,
- individuell instrumentalundervisning blir ett krav och omfattningen ökas

- med stigande ålder,
- läsåret utökas från 194 skoldagar till 240 skoldagar,
- lärare utan formell behörighet, men med dokumenterad musikalisk skicklighet kan anställas för att undervisa i musik och instrumentalundervisning
- del av undervisningen kan bedrivas utanför ordinarie skolschema
- elevernas arbetsbelastning behöver bevakas så att balansen mellan skolarbete och fritid säkerställs. Särskilt viktigt för de yngsta eleverna.
- huvudman kan ansöka om statsbidrag som ett sätt att täcka ökade kostnader

Om Region Gotland skulle ansöka om att bli försöksverksamhet kan det stärka Gotlands profil som kultur- och musikregion och det skulle kunna göra Gotland till en attraktiv utbildningsmiljö för musikintresserade elever. Gotland har redan:

- kulturskola,
- ett starkt och rikt musikliv
- kulturgaranti för grundskolans elever
- musikfestivaler och kulturinstitutioner,
- samverkansmöjligheter med professionella musiker inom bland annat Gotlandsmusiken

Individuell instrumentalundervisning beskrivs som en central del i spetsutbildningen. Det kommer sannolikt att innebära ett nära samarbete med kulturskolan eller motsvarande kompetens.

Det skulle kunna innebära ökade uppdrag för kulturskolans pedagoger och en starkare koppling mellan grundskola och kulturskolan. Det skulle också kunna bidra till kompetensutveckling och möjlig finansiering av ökad musikverksamhet för barn och unga.

För att kunna bedriva den utbildning som försöksverksamheten framskriver behövs välutbildade musiklärare och instrumentallärare till en bredd av instrument.

Region Gotland har stora utmaningar att hitta utbildade musiklärare till grundskolorna och det gäller även instrumentallärare till kulturskolan. Till musikundervisningen inom försöksverksamheten får skickliga musikutövare som anses lämpliga anställas, vilket kan öka möjligheten till kompetensförsörjning.

Försöksverksamheten ska enligt förslaget bedrivas i ändamålsenliga och välutrustade lokaler där det finns utrymme för såväl gruppundervisning som enskild undervisning. Det bör även finnas tillgång till lokaler där elever kan öva enskilt.

Eleverna inom spetsutbildningen behöver även schemaläggning som fungerar

med övrig undervisning, vilket förutsätter lokaler för olika behov i nära anslutning till varandra.

På Gotland är antalet aktuella elever begränsat och eleverna finns med stor sannolikhet spridda över hela ön. För att kunna starta en klass behöver eleverna samlokaliseras, vilket kan vara en utmaning.

För de elever som bor längst bort från skolan kan skoldagarna bli långa, vilket även promemorian påtalade som en arbetsmiljörisk för de yngsta eleverna.

Enligt förslaget ska en huvudman som får bedriva försöksverksamheten utverka antagningsprov och bedöma elevers musikaliska förmåga för antagning till spetsutbildningen. Det innebär en avvikelse från den vanliga grundskolans princip om utbildning för alla elever på lika villkor.

Nämnden behöver föra dialog kring följande:

- vilka elever som får tillgång till utbildningen
- om elever med tidigare kulturskolebakgrund gynnas
- hur elever med olika socioekonomiska förutsättningar påverkas
- hur utverkas antagningsprov och bedöms musikalisk förmåga på ett objektivet sätt

Den största praktiska konsekvensen kan vara att Gotland inte får någon plats alls, då försöksverksamheten endast omfattar 15 utbildningar nationellt. Varje utbildning får omfatta 450 elever per årskurs. Konkurrensen mellan huvudmän kommer antagligen att bli hård. Större kommuner med musikprofiler kan förväntas söka. Det framskrivna förslaget påtalar dock att en spridning mellan större städer och mindre kommuner ska göras. Mindre kommuner kommer troligen ha svårare att skapa förutsättningar för att bedriva spetsutbildning.

Att bedriva spetsutbildning ökar regionen kostnad för utbildning. På kort sikt är det positivt att staten föreslår ett riktat statsbidrag. Det minskar risken att regionen behöver finansiera verksamheten fullt ut med egna medel. Det är inte ovanligt att specialiserade utbildningar blir dyrare än kalkylerat.

På lång sikt och om försöksverksamheten permanentas så garanteras inget statsbidrag. Det blir därför viktigt att bevaka frågor som:

- Täcker statsbidraget den faktiska kostnaden?
- Kommer finansieringen att fortsätta efter försöksperioden?
- Krävs eller kommer det att krävas medfinansiering från huvudmannen?
- Vilka kostnader kan inte täckas av statsbidraget?

Bedömning

Förslaget innebär en möjlighet för Region Gotland att stärka sin profil inom kultur- och musikområdet genom deltagande i en statligt finansierad försöksverksamhet med spetsutbildning i musik.

Samtidigt ställer en sådan utbildning höga krav på tillgång till kvalificerade

musik- och instrumentallärare samt väl utvecklade samverkansformer mellan grundskola och kulturskola.

Då antalet utbildningsplatser nationellt är begränsat är det osäkert om Region Gotland kan få del av försöksverksamheten. Om intresse finns bör förutsättningar för ett eventuellt deltagande analyseras närmare, särskilt avseenden kompetensförsörjning, lokaler, organisation och långsiktig finansiering.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen 2026-09-29
Remiss. Utbildningsdepartementet Spetsutbildning i musik i grundskolan – en försöksverksamhet inkom 2026-09-01

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Ester Alavei
Förvaltningsdirektör

Hanna Thunholm
Avdelningschef grundskolan